

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра обліку і аудиту

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ
СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ**

ГАЙДУ ЕВЕЛІН КАРОЛІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 2 / 29 вересня 2023 року

Науковий керівник:

Перчі Оксана Федорівна

*викладач кафедри обліку і
аудиту*

Завідувач кафедри _____ : **Бачо Роберт Йосипович**

доктор економічних наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2024 року

Протокол № _____ / 2024

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра обліку і аудиту

Кваліфікаційна робота

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ
СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу

ГАЙДУ ЕВЕЛІН КАРОЛІВНА

освітня програма «Облік і оподаткування»

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: **Перчі Оксана Федорівна**

*викладач кафедри обліку і
аудиту*

Рецензент: **Маргітич Єва Ернестівна**

бухгалтер ТОВ «Електрогруп-220»

Берегове
2024

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Számvitel és Auditálás Tanszék

**A GAZDASÁGI ENTITÁS KÖLTSÉGEINEK SZÁMVITELE ÉS
ELEMZÉSE**

Szakdolgozat

Készítette: Hajdu Evelin

IV. évfolyamos

Számvitel és adóügy szakos hallgató

Témavezető: Pércsi Oxána

oktató

Recenzens: Margitics Éva

„Electrogroup-220” Kft. könyvelője

Beregszász – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	6
ВСТУП УГОРСЬКОЮ МОВОЮ	8
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА АНАЛІЗУ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ	10
1.1. Економічна сутність витрат діяльності як об'єкта бухгалтерського обліку	10
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку витрат діяльності	26
1.3. Витрати діяльності як об'єкт аналізу	32
РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТОВ «ЕЛЕКТРОГРУП-220»	39
2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності ТОВ «Електрогруп-220»	39
2.2. Методика обліку витрат діяльності ТОВ «Електрогруп-220»	49
2.3. Напрями удосконалення організаційно-методичних підходів обліку витрат діяльності ТОВ «Електрогруп-220»	52
РОЗДІЛ III. МЕТОДИКА АНАЛІЗ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕЛЕКТРОГРУП-220»	56
3.1. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Електрогруп-220»	56
3.2. Аналіз витрат діяльності ТОВ «Електрогруп-220»	62
3.3. Напрями удосконалення аналізу витрат діяльності ТОВ «Електрогруп-220»	64
ВИСНОВКИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	68
ВИСНОВКИ УГОРСЬКОЮ МОВОЮ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	74
ДОДАТКИ	80
АНОТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	
АНОТАЦІЯ УГОРСЬКОЮ МОВОЮ	
АНОТАЦІЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	

TARTALOM

BEVEZETÉS UKRÁN NYELVEN.....	6
BEVEZETÉS MAGYAR NYELVEN.....	8
I. FEJEZET A GAZDÁLKODÓ SZERVEZET KÖLTSÉGELSZÁMOLÁSÁNAK ÉS KÖLTSÉGELEMZÉSÉNEK ELMÉLETI ALAPJAI	10
1.1. A költségek gazdasági lényege, mint a számvitel tárgya	10
1.2. A költségelszámolás normatív-jogi szabályozása	26
1.3 A tevékenység költségei, mint az elemzés tárgya	32
II. FEJEZET AZ „ELECTROGROUP-220” KFT. KÖLTSÉGELSZÁMOLÁSÁNAK SZERVEZETI ÉS MÓDSZERTANI VONATKOZÁSAI	39
2.1. Az „Electrogroup-220” Kft. tevékenységének szervezeti és gazdasági jellemzői	39
2.2. Az „Electrogroup-220” Kft. költségeinek elszámolásának módszertana	49
2.3. Fejlesztendő területek az „Electrogroup-220” Kft. költségelszámolásának szervezeti és módszertani megközelítésében	52
III. FEJEZET AZ „ELECTROGROUP-220” KFT. TEVÉKENYSÉGI KÖLTSÉGEINEK ELEMZÉSÉNEK MÓDSZERTANA.....	56
3.1. Az „Electrogroup-220” Kft. pénzügyi és gazdasági tevékenységének elemzése	56
3.2. Az „Electrogroup – 220” Kft. költségeinek elemzése	62
3.3. Fejlesztendő területek az „Electrogroup-220” Kft. költségelemzésében	64
KÖVETKEZTETÉS UKRÁN NYELVEN.....	68
KÖVETKEZTETÉS MAGYAR NYELVEN.....	71
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	74
MELLÉKLETEK.....	80
ABSZTRAKT UKRÁN NYELVEN	
ABSZTRAKT MAGYAR NYELVEN	
ABSZTRAKT ANGOL NYELVEN	

ВСТУП

Ефективна діяльність підприємств та їх майбутній розвиток ґрунтується, в першу чергу, на правильному розумінні та визначенні витрат, як однієї з важливих якісних характеристик його функціонування. Бухгалтерський облік витрат діяльності є важливим елементом управління підприємством, оскільки дозволяє не лише відстежувати фінансові результати, але й оптимізувати ресурси, планувати майбутні витрати та оцінювати ефективність прийнятих рішень. Для досягнення високої ефективності управління витратами необхідно забезпечити їх точний облік та аналіз. Це дозволяє підприємству більш глибоко розуміти свою фінансову ситуацію та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Таким чином, тема обліку та управління витратами є надзвичайно актуальною для будь-якого підприємства, оскільки від ефективності управління витратами залежить його здатність адаптуватися до змін, оптимізувати свою діяльність та досягати високих фінансових результатів. У розробку теорії й практики обліку і аналізу витрат діяльності значний внесок зробили такі науковці: Атамас П. Й. [5], Бутинець Ф.Ф. [6], Голов С.Ф. [9], Дідоренко Т.В. [10], Пушкар М. С. [35], Свиноус І. [43], Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А. [49], Родіна О.В. [42] та багато інших. У сучасних умовах функціонування підприємств бухгалтерський облік і аналіз витрат діяльності є дуже важливий і необхідний. Саме актуальність цього питання і сприяла вибору теми дослідження.

Метою роботи є дослідження витрат діяльності підприємства в бухгалтерському обліку та аналізі відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в контексті сучасних умов функціонування суб'єктів господарювання.

Об'єкт кваліфікаційної роботи - сукупність теоретико–методологічних аспектів бухгалтерського обліку та аналізу витрат діяльності підприємств.

Предмет дослідження - процес бухгалтерського обліку витрат діяльності та їх аналіз на прикладі ТОВ «ЕЛЕКТРОГРУП-220».

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- аналіз підходів до визначення економічної сутності на основі праць науковців;
- аналіз нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства;
- охарактеризувати витрати діяльності як об'єкт обліку й аналізу;
- здійснити загальну фінансово-економічну характеристику ТОВ «ЕЛЕКТРОГРУП-220»;
- дослідити стан обліку витрат діяльності на досліджуваному підприємстві та запропонувати розробити напрями удосконалення обліку витрат;
- дослідити теоретико-методичні аспекти аналізу витрат ТОВ «ЕЛЕКТРОГРУП-220» та запропонувати шляхи удосконалення аналізу витрат.

Методи дослідження: спостереження, теоретичного узагальнення, причинно-наслідкового зв'язку, групування, порівняння, індукція, дедукція, табличний і графічний методи.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи виступили: законодавчо-нормативні акти, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, посібники та монографії, інтернет-джерела, праці науковців, практичні матеріали і звітність ТОВ «ЕЛЕКТРОГРУП-220», власні спостереження й дослідження авторів.

Структура роботи складається зі вступу українською та угорською мовами, трьох розділів, висновків українською та угорською мовами, додатків та списку використаних джерел. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи - 78 сторінок. Дослідження налічує 25 таблиць, 8 рисунків, 56 використаних джерел, 8 додатків.

BEVEZETÉS

A vállalkozások eredményes működése és jövőbeni fejlődése elsősorban a költségek helyes megértésén és meghatározásán alapul, mint működésének egyik fontos minőségi jellemzőjén. A tevékenységi költségek elszámolása a vállalatirányítás fontos eleme, mivel nem csak a pénzügyi eredmények nyomon követését teszi lehetővé, hanem az erőforrások optimalizálását, a jövőbeli költségek tervezését és a meghozott döntések eredményességének értékelését is. A költséggazdálkodás magas hatékonyságának eléréséhez szükséges ezek pontos elszámolása és elemzése. Ez lehetővé teszi a vállalkozás számára, hogy mélyebben megértse pénzügyi helyzetét, és megalapozott vezetői döntéseket hozzon. Így a költségelszámolás és -gazdálkodás témája minden vállalkozás számára rendkívül aktuális, hiszen a költséggazdálkodás hatékonyságától függ, hogy mennyire képes alkalmazkodni a változásokhoz, optimalizálni a tevékenységét és elérni a magas pénzügyi eredményeket. A számvitel és költségelemzés elméletének és gyakorlatának kidolgozásához jelentős mértékben hozzájárultak a következő tudósok: Atamas P.Y. [5], Butynets F.F. [6], Holov S.F. [9], Didorenko T.V. [10], Pushkar M.S. [35], Svinous I. [43], Turylo A.M., Kravchuk Yu.B., Turylo A.A. [49], Rodina O.V. [42] és sokan mások. A vállalkozások működésének modern feltételei között a tevékenységi költségek elszámolása és elemzése nagyon fontos és szükséges. Ennek a kérdésnek a relevanciája járult hozzá a kutatási téma kiválasztásához.

A munka célja a vállalkozás költségeinek számvitel és elemzés tanulmányozása a nemzeti számviteli rendelkezések (standardok) szerint a gazdálkodó egységek működésének modern feltételei között.

A szakdolgozat objektuma a vállalkozások számvitelének és költségelemzésének elméleti és módszertani szempontjainak összessége.

A tanulmány tárgya a tevékenységi költségek elszámolási folyamata és elemzése az „Electrogroup-220” példáján.

A munka fő feladatai:

- a költségek közgazdasági lényegének meghatározására vonatkozó megközelítések elemzése a tudósok munkái alapján;
- a vállalkozási tevékenység költségeinek elszámolásának normatív-jogi támogatásának elemzése;
- a tevékenységi költségek jellemzése, mint az elszámolás és elemzés tárgya;
- az „Electrogroup-220” Kft. általános pénzügyi és gazdasági jellemzésének elvégzése;
- a költségelszámolás helyzetének vizsgálata a vizsgált vállalkozásnál, és javaslatétel a költségelszámolás javítására irányuló irányok kidolgozására;
- megvizsgálni az „Electrogroup-220” Kft. költségelemzésének elméleti és módszertani szempontjait, és javaslatokat tenni a költségelemzés javítására.

A szakdolgozat megírása során használt kutatási módszerek: megfigyelés, elméleti általánosítás, ok-okozati összefüggés, csoportosítás, összehasonlítás, indukció, dedukció, táblázatos és grafikus módszerek.

A munka információs bázisa a következők voltak: törvényi és szabályozási aktusok, Ukrajna törvénye "A számvitelről és a pénzügyi beszámolásról Ukrajnában", a nemzeti számviteli standardok, kézikönyvek és monográfiák, internetes források, tudósok munkái, gyakorlati anyagok, ill. az „Electrogroup-220” Kft. beszámolóit, a szerzők saját megfigyelései és kutatásai.

A munka szerkezete egy ukrán és magyar nyelvű bevezetőből, három fejezetből, ukrán és magyar nyelvű következtetésekből, mellékletekből és a felhasznált források felsorolásából áll. A szakdolgozat teljes terjedelme 78 oldal. A tanulmány rendelkezik 25 táblázattal, 8 ábrával, 56 felhasznált forrással, 8 melléklettel.

I. FEJEZET A GAZDÁLKODÓ SZERVEZET KÖLTSÉGELSZÁMOLÁSÁNAK ÉS KÖLTSÉGELEMZÉSÉNEK ELMÉLETI ALAPJAI

1.1. A költségek gazdasági lényege, mint a számvitel tárgya

A piaci üzleti feltételek dinamikus fejlődésekor a termelő vállalkozás hatékony irányításának fő feltétele a legyártott termékek önköltségét képező költségekről szóló információk teljessége, megbízhatósága és gyorsasága. Ilyen információkat a termelési költségelszámolás biztosítja, amely a számviteli információs rendszer központi alrendszere.

A költségek a vállalkozás gazdasági hasznának csökkenése eszközök csökkenése vagy kötelezettségek növekedése formájában, amelyek a saját tőke csökkenéséhez vezetnek [32].

A vállalkozások eredményes működése és jövőbeni fejlődése elsősorban a költségek helyes megértésén és meghatározásán alapul, mint működésének egyik fontos minőségi jellemzőjén, és a vállalkozás számára tevékenysége megalapozásának kulcsa. A költségek az egyik kulcsfontosságú szempont, amely meghatározza a vállalkozások nyereségének nagyságát, és ennek megfelelően pénzügyi helyzetét, versenyképességét és jövedelmezőségét. A modern közgazdasági irodalomban a „kiadás” fogalmának különböző értelmezései vannak. A nézeteltérések a kategória különböző megközelítéseivel kapcsolatban merülnek fel. Egyes irodalmi forrásokban a "költségeket" gazdasági tartalmuk alapján veszik figyelembe, másokban - számítási szempontból. A költség fogalmának értelmezését a szakirodalomban és a jogszabályokban az 1.1. táblázat tartalmazza.

Így a költségeket két oldalról lehet mérlegelni. A kiadások egyrészt a valamire elköltött összeg (a felhasznált erőforrások költsége), másrészt az eszközök csökkenése vagy a kötelezettségek növekedése. A fentiek figyelembevételével azt mondhatjuk, hogy a kiadások minden olyan elhasznált erőforrás összegét jelentik, amelyeknek van értéke, és az eszközök csökkenéséhez vagy a kötelezettségek növekedéséhez kapcsolódnak.

Nézetek a "költség" fogalmának értelmezésére vonatkozóan a szakirodalomban és a jogi aktusokban

№	Forrás	Meghatározás
1	Atamas P. Y. [5]	A költségek a munkaeszközök (nyersanyagok, anyagok, üzemanyag stb.) felhasználásának költségét, a munkaerőköltséget, valamint a használt munkaeszközök költségének egy részét azok értékcsökkenésének mértékében jelentik.
2	Butynets F.F. [6]	Költségek, mint az adott célra felhasznált erőforrások mennyiségének pénzbeli kifejeződése.
3	Holov S. F. [9]	A kiadások a szükséges források kialakításához és felhasználásához kapcsolódó vállalati pénzeszközök.
4	Didorenko T. V. [10]	A költségek olyan közgazdasági kategória, amely az áruk előállítása során a termelési folyamat anyag-, munkaerő-, információforrás- és technológiai támogatási költségeit tükrözi.
5	Pushkar M.S. [35]	A költségek az áruk, munkák és szolgáltatások előállításához felhasznált termelési tényezők (erőforrások) összege.
6	Svinous I. [43]	A ráfordítások a vállalkozás tőkéjének csökkenését eredményező eszközcsökkenésként vagy kötelezettségnövekedésként kerülnek elszámolásra (kivéve a tulajdonosok általi tőke kivonás vagy -felosztás miatti tőkecsökkenést), feltéve, hogy a ráfordítások elszámolhatók megbízhatóan mérve.
7	Turylo A.M., Kravchuk Yu.B., Turylo A.A. [49]	A költségek a kitűzött cél megvalósításához szükséges erőforrások abszolút értékének pénzbeli kifejeződése.
8	Rodina O.V. [42]	A vállalati költségek az erőforrások felhasználása és bizonyos típusú tevékenységek során keletkeznek. Meghatározott céljuk van. A vállalati ráfordítások az eszköz amortizációjának vagy a tőkecsökkentésnek (veszteségnek) az összegét jelentik.
10	1. számú „A pénzügyi beszámolás általános követelményei” nemzeti számviteli standard [33]	Kiadások - a gazdasági hasznok csökkenése az eszközök csökkenése vagy a kötelezettségek növekedése formájában, ami a saját tőke csökkenéséhez vezet (kivéve a tőke csökkenése annak visszavonása vagy a tulajdonosok általi felosztása miatt).
11	Ukrajna törvénye „A számvitelről és a pénzügyi beszámolásról Ukrajnában” [31]	Kiadások - a gazdasági hasznok csökkenése az eszközök csökkenése vagy a kötelezettségek növekedése formájában, ami a saját tőke csökkenéséhez vezet (kivéve a tőke csökkenése annak visszavonása vagy tulajdonosok általi felosztása miatt)

Forrás: saját szerkesztés.

A költségek gazdasági lényegének meghatározásának kérdését a kutatók különböző időpontokban a következő szempontok szerint vizsgálták:

a) vagyonsökkentésként;

- b) a gazdasági tevékenység során felhasznált erőforrások költségeként;
- c) mint általános gazdasági kategória, amely a különféle anyagok és természeti erők használatát jellemzi;
- d) a vezetői számvitel és a vállalkozási tevékenység minőségértékelésének egyik fontos kategóriájaként;
- e) mint minden, amit a vállalkozás elkölt.

A tudósok nagy jelentőséget tulajdonítanak a költségek lényeges jellemzőinek tanulmányozásának, ezek osztályozását sem hagyják figyelmen kívül. Az osztályozás fontos eszköz mind a költségek lényegének elméleti megismeréséhez, mind a problémák gyakorlati megoldásához, amelyek a vállalkozások költségeivel kapcsolatos információk megszerzéséhez vezetnek. A ráfordítások osztályozása a közös jellemzők és a köztük lévő rendszeres összefüggések azonosítása alapján típusokra bontását jelenti. A költségosztályozás alkalmazása lehetővé teszi a könyvelő számára, hogy különböző szempontokból vizsgálja a költségeket, figyelembe vegye a vállalkozások tevékenységére gyakorolt hatásuk különböző megnyilvánulási formáit, irányítsa a figyelmet a legfontosabb ellenőrzési területekre, és a gazdasági döntéseket hozó alanyok számára ajánlásokat tudjon ellátni a költségekkel kapcsolatban. a költséggazdálkodás hatékonyságának javítása [21].

A költségek egy bizonyos időszakra vonatkozó költségként kerülnek elszámolásra annak a bevételnek az elszámolásával egyidejűleg, amelyre vonatkozóan felmerültek. Azok a kiadások, amelyek nem kapcsolhatók közvetlenül egy adott időszak bevételéhez, annak a beszámolási időszaknak a kiadásai között jelennek meg, amelyben felmerültek.

Ha az eszköz több elszámolási időszakban is gazdasági hasznot eredményez, akkor a ráfordításokat úgy kell elszámolni, hogy az értékét szisztematikusan felosztják (például értékcsökkenés formájában) a vonatkozó elszámolási időszakok között [26].

A számvitelben a költségelszámolás nagyon fontos szerepet játszik. A költségelszámolásnak számos feladatát különböztetjük meg:

- a költségek időben történő, teljes és megbízható megjelenítése;
- információ képzése arra vonatkozólag, hogy a költségek hol fordulnak elő és milyen időszakban;
- a közvetett költségek egyes termék- és szolgáltatástípusok közötti elosztási módszereinek kidolgozása és alkalmazása;
- a költségek elosztása a késztermékek és a befejezetlen termelés között;
- a termékek, munkák, szolgáltatások költségének pontos kiszámítása;
- az anyagi, munkaerő- és pénzügyi erőforrások felhasználása feletti ellenőrzés biztosítása [18].

A költségek legfontosabb besorolása a vállalkozások gazdasági tevékenysége szerint történik. Ezek alapján a költségek termelési-, működési- és egyéb tevékenységi költségekre oszlanak – lásd 1.1. ábra.

Ahhoz, hogy megértsük a vállalkozás költségeinek besorolását a gazdasági tevékenység típusai szerint, meg kell értenünk a következő fogalmakat:

Működési tevékenység - a vállalkozás fő tevékenysége, valamint egyéb olyan tevékenységek, amelyek nem befektetési vagy pénzügyi tevékenységek.

Fő tevékenység – olyan műveletek összessége, amelyek termékek (árúk, munkák, szolgáltatások) előállításához vagy értékesítéséhez kapcsolódnak, valamint amelyek a vállalkozás létrehozásának fő célja, és bevételének fő részét biztosítják.

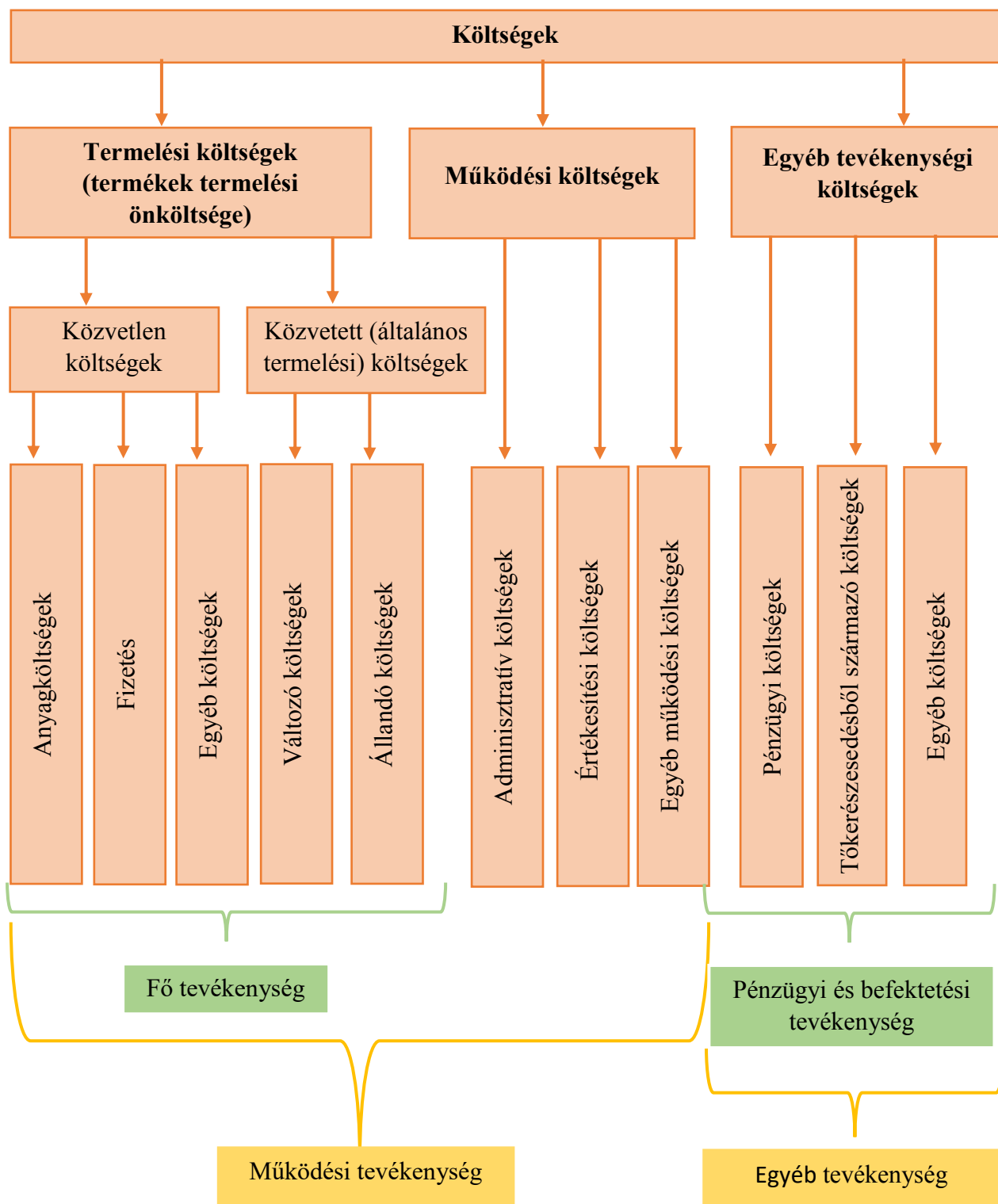
Pénzügyi tevékenység – olyan tevékenység, amely megváltoztatja a vállalkozás saját tőkéjének és kölcsöntőkéjének méretét és összetételét.

Befektetési tevékenység – olyan tevékenység, amely azon befektetett eszközök valamint pénzügyi befektetések beszerzésével és értékesítésével kapcsolatos, amelyek nem részei a pénzeszközöknek [18].

A termelési költségek a vállalkozás működési, azon belül fő tevékenységéhez kapcsolódnak.

Termelési költségek - az árúk és szolgáltatások előállításához szükséges termelési tényezők, erőforrások pénzben kifejezett összege [46].

A költségek tárgya - a vállalkozás termékei, munkái, szolgáltatásai, amelyek előállításával, végrehajtásával kapcsolatban költségek meghatározására van szükség.

1.1. ábra. A költségek besorolása a gazdasági tevékenység típusai szerint a számvitelben

Forrás: saját szerkesztés a [7] forrás alapján.

A közgazdaság szerint a vállalat termékeinek előállítására fordított kiadások (termelési költségek) a vállalat jelenlegi termelési tevékenységének megvalósításához szükséges élő és felügyelt munkaerő költségeinek összességét jelentik. Természetbeni összetétel szerint a termelési költségek az anyagi, munkaerő- és pénzügyi erőforrások elfogyasztott része [28].

A termelési költségeket közvetlen és közvetett költségek alkotják. A közvetlen költségek olyan költségek, melyeket egy adott termékhez közvetlenül hozzá lehet rendelni. A közvetlen költségeket anyagköltségekre, munkaerőköltségekre és egyéb közvetlen költségekre lehet osztani.

A közvetlen anyagköltség a nyersanyagok és anyagok, a vásárolt félkész termékek és alkatrésztermékek, a segédanyagok költségei, vagyis mindazok az anyagok, amelyeket egy bizonyos típusú termék (költségszámítási tárgy) gyártási folyamatában közvetlenül felhasználnak. Az anyagköltségek magukban foglalják a technológiai célú üzemanyag- és energiaköltségeket, mint például a villamosenergia, a vízmelegítés, a gőztermelés stb. költségeit. A közvetlen anyagköltségek kimutatására a következő kontírozást használjuk: Dt 23 Kt 20. A közvetlen anyagköltséget csökkenti a termelési folyamatban átvett visszaváltható hulladék értéke Dt 20 Kt 23 [32].

A közvetlen munkaerőköltség azoknak a dolgozóknak a bére és egyéb kifizetése, akik a termékek előállításával, gyártásával foglalkoznak. Ha nehéz a fizetést egy bizonyos típusú termékhez rendelni, akkor az ilyen munkavállalók teljes fizetését az előállított termékek között osztják fel, bizonyos elosztási alapok alapján, például munkaóra, gépóra alapján. A közvetlen munkaerőköltségek kimutatására a következő kontírozást használjuk: Dt 23 Kt 661 [45].

Az egyéb közvetlen költségek közvetlenül egy adott költség tárgyhoz köthetők, ide tartoznak társadalmi tevékenységből származó levonások, az egységes társadalombiztosítási hozzájárulás költségei azon munkavállalók esetében, akik termékgyártással foglalkoznak. Az egyéb termelési költségekhez tartoznak még azon gépek és berendezések értékcsökkenése, amelyek a termékek gyártásában vesznek részt. Továbbá telkek, ipari helyiségek, berendezések bérleti díjai, hibákból

eredő veszteségek, hibás, visszautasított termékek kijavításának költségei. Az egyéb termelési költségeket a következő kontírozással lehet kimutatni: Dt 23 Kt 651, 13, 631, 39, 24 [44].

A termelési költség másik fő költségcsoportja a közvetett költségek. A közvetett költségek olyanok költségek, amelyek nem rendelhetők közvetlenül hozzá egy termékhez. A közvetett termelési költségek másik neve: általános termelési költségek. A közvetlen költségeket először a 91 „Általános termelési költségek” számlára kell írni, például Dt 91 Kt 661, majd ezt követően kerülnek át a termék termelési önköltségére: Dt 23 Kt 91. A közvetett költségeket tovább oszthatjuk változó és állandó költségekre.

Változó általános termelési költségek – olyan költségek, melyek közvetlenül változnak a termelés mennyiségének változása (növekedése vagy csökkenése) esetén.

Változó általános termelési költségeket a következő kontírozással lehet kimutatni a számvitelben Dt 91 Kt 13, 20, 22, 23, 372, 63, 661, 651, 685. Ezek a költségek magukban foglalják a karbantartási és termelésirányítási költségeket (műhelyek, részlegek), amelyek közvetlenül (vagy szinte közvetlenül) a tevékenység volumenének változásával arányosan változnak. A változó általános termelési költségek az allokációs alap felhasználásával minden költségobjektumhoz kerülnek hozzárendelésre (munkaidő, bér, tevékenység volumene, közvetlen költségek stb.), a beszámolási időszak normál kapacitása alapján. (Dt 23 Kt 91) [18].

Normál kapacitás - az a várható átlagos tevékenységi volumen, amely a vállalkozás normál tevékenysége mellett több éven vagy működési cikluson keresztül elérhető, figyelembe véve a termelés tervezett fenntartását [24].

Állandó általános termelési költségek – olyan költségek, melyek nem változnak a termelés mennyiségének változása (növekedése vagy csökkenése) esetén.

Az állandó általános termelési költségek az allokációs alap felhasználásával minden költségobjektumhoz (munkaórák, bérek, tevékenység volumene, közvetlen költségek, stb.) normál kapacitáson (Dt 23 Kt 91) kerülnek felosztásra [18].

A vállalkozás második nagy költségcsoportja a működési költségek. A működési költségek olyan költségek, amelyek a vállalkozás tevékenységének ellátásával kapcsolatban merülnek fel. Ezen költségeket 3 nagy csoportra lehet osztani:

- adminisztratív költségek;
- értékesítési költségek;
- egyéb működési költségek.

Az adminisztratív költségek olyan általános gazdasági kiadások, amelyek a vállalkozás irányítását és fenntartását célozzák. Ezek a költségek nem szerepelnek a termékek (munkák, szolgáltatások) önköltségében, ezek az időszaki ráfordítások, amelyek ezen időszak végén a működési tevékenység pénzügyi eredményének csökkenéséhez kapcsolódnak [18].

Az adminisztratív költségek elszámolása a 92 „Adminisztrációs költségek” számlán történik. Ez egy aktív számla, melynek debet oldalán a hónap folyamán kiadások keletkeznek különböző forrásokból, a kredit oldalán az adminisztratív költségek összege a pénzügyi eredmény terhére, mely összeggel csökken a cég nyeresége [18].

Az adminisztratív költségek magukban foglalják:

- Általános társasági kiadások (szervezési, éves közgyűlési, költségek stb.)
- üzleti utak költségei, adminisztratív alkalmazottak kifizetése;
- tárgyi eszközök fenntartási kiadásai;
- szakmai szolgáltatások díjai (például: könyvvizsgálat, jogi, ingatlanértékelés stb.);
- kommunikációs költségek (például: postai, távirati, telefon, fax stb.);
- általános gazdasági felhasználású immateriális javak értékcsökkenése;
- vitarendezési és bírósági testületek költségei;
- adók, illetékek és egyéb, jogszabályban előírt kötelező befizetések (kivéve a termékek, szolgáltatások, munkák előállítási költségében foglaltakat);
- elszámolás és készpénzszolgáltatás, egyéb banki szolgáltatások fizetése;

- egyéb általános gazdasági célú kiadások [4].

Az értékesítési költségek áruk (vagy termékek, munkák, szolgáltatások) értékesítésével kapcsolatos költségek. Ezek a költségek szintén nem szerepelnek a termékek (munkák, szolgáltatások) önköltségében. Az értékesítési költségek elszámolása a 93 "Értékesítési költségek" számlán történik. Ez egy aktív számla, melynek debet oldalán a hónap folyamán költségek keletkeznek különböző forrásokból, és leírásra kerülnek a vállalkozás pénzügyi eredményének csökkentése érdekében [18].

Az értékesítési költségek magukban foglalják:

- A késztermékek csomagoló anyagainak költségeit és a csomagolását;
- konténerek javításának költségei;
- bérek, jutalékok az értékesítési ügynököknek, a vállalat értékesítést biztosító részlegeinek alkalmazottainak;
- reklámozási, piackutatási (marketing) kiadások;
- az áruk értékesítés előtti előkészítésének költségei;
- az értékesítéssel foglalkozó alkalmazottak utazási költségei;
- tárgyi eszközök, egyéb, az értékesítéshez kapcsolódó befektetett eszközök karbantartási kiadásai;
- késztermékek (áru) szállításának, átrakódásának és biztosításának költségei;
- garanciális javítási költségek és garanciális szerviz;
- értékesítésre szánt késztermékek vagy raktárban tárolt áruk biztosítási költségei;
- áruk, késztermékek szállításának költségei a vállalkozás részlegeinek (fióktelepeinek, képviseleti irodáinak) raktárai között;
- áruk, termékek, munkálatok, szolgáltatások értékesítésével kapcsolatos egyéb kiadások [8].

Az egyéb működési költségek időszaki költségek. Nem szerepelnek a termékek (munkálatok, szolgáltatások) költségében, hanem közvetlenül csökkentik

az említett tevékenység pénzügyi eredményét. Az egyéb működési költségek könyvelése a 94-es számlán történik, amely egy aktív számla, tehát a költségek növekedése a debet oldalon történik. Ez a számla a vállalkozás működési tevékenységének költségeit tartja nyilván a 90 „Értékesítési önköltség”, 91 „Általános termelési költségek”, 92 „Adminisztratív költségek” és 93 „Értékesítési költségek” számlákon megjelenő költségeken felül [29].

Ezek a költségek a következőket tartalmazzák:

- a készletek értékcsökkenéséből származó veszteségek;
- hiány és értékromlásból eredő veszteségek;
- elismert bírságok, büntetések, szankciók;
- a behajthatatlan követelések és a kétes követelések tartalékából történő levonások összege;
- szociális szféra objektumainak fenntartási költségei stb [18].

A gazdasági tevékenység típusa szerint a harmadik nagy költségcsoport az egyéb tevékenységi költségek. Az egyéb tevékenységi költségek olyan költségek, amelyek a vállalkozás pénzügyi és befektetési tevékenységei kapcsán merülnek fel. Ezen költségcsoporthoz a következő költségtípusok tartoznak: pénzügyi költségek, tőkerészesedéstől származó költségek, egyéb költségek.

A pénzügyi költségekhez tartoznak a vállalkozás kamatkidadásai és a hitelfelvétellel kapcsolatos egyéb költségei. A pénzügyi költségek elszámolása a számvitelben a 95 „Pénzügyi költségek” számlán történik.

A tőkerészesedéstől származó költségek a leányvállalatokban vagy közös vállalkozásokban lévő befektetésekből származó veszteségek [26]. Ezen költségek a 96 „Tőkerészesedéstől származó veszteségek” számlán kerülnek elszámolásra. Ez egy aktív számla, amely debet oldalán a költségek növekedése tükröződik, a kredit oldalon pedig leírásra kerülnek ezen költségek a vállalkozás pénzügyi eredményére.

Az egyéb költségek olyan költségek, amelyek a vállalkozás tevékenysége során merülnek fel (kivéve a pénzügyi költségek), de nem kapcsolódnak közvetlenül termékek (árúk, munkák, szolgáltatások) előállításához és értékesítéséhez [26].

Ilyen költségek például a pénzügyi eszközök értékének változásából származó költségek, befektetett eszközök leírása, eszközök értékvesztéséből származó veszteség. Az egyéb költségek elszámolása a 97 „Egyéb költségek” számlán történik [41].

A költségek osztályozása szükséges a termék értékének meghatározásához és ennek megfelelően az árképzéshez, valamint a termék önköltségének meghatározásához.

A vállalkozás költséget a gazdasági tevékenysége szerinti osztályozáson kívül még egyéb jellemzők szerint lehet osztályozni– lásd 1.2. táblázat.

1.2. táblázat

A számviteli költségek osztályozása

Osztályozási szempont	Költségcsoportok
A termelés jellege szerint (felmerülési hely szerint)	Fő termelés
	Segédtermelés
	Nem ipari termelés és gazdaságok
Felelősségi központok szerint	Termelés
	Üzem
	Részleg
	Technológiai újraelosztás
	Szolgáltatás
Terméktípusok, munkák, szolgáltatások szerint	Termékek
	Homogén termékcsoportok
	Rendelések
	Félkész termékek
	Alkatrészek
	Ártermékek
	Eladott termékek
Az összetétel (homogenitás) alapján	Egyelemes
	Összetett
Gazdasági tartalom szerint	Gazdasági elemek szerint
	Költségszámítási cikkek szerint
A termékek, munkák, szolgáltatások önköltségébe való rendelés szerint	Közvetlen
	Közvetett
A termelés mennyiségének a költségek szintjére gyakorolt hatásának mértéke szerint	Allandó
	Változó
A költségek és a gyártási folyamat aránya szerint	Alapkölség
	Mellékköltség
A költség célszerűsége szerint	Hatékony (produktív)
	Hatástalan (nem produktív)

1.2. táblázat folytatása

A termékek (munkák, szolgáltatások) önköltségével kapcsolatban	Terméköltségek
	Időszakos költségek
Előfordulási időpontjuk szerint	A beszámolási időszak költségei
	Jövőbeli időszakok költségei
	Jövőbeni költségek
Naptári időszakok szerint	Jelenlegi
	Hosszútávú
	Egyszeri
Ellenőrizhetőség szerint	Ellenőrzött
	Ellenőrizhetetlen

Forrás: saját szerkesztés a [19], [28], [48] forrás alapján.

Az elvégzett folyamatok jellegétől és céljától függően a termelést fő- és segédtermelésre lehet osztani.

A fő termelés olyan üzleteket és részlegeket foglal magában, amelyek közvetlenül részt vesznek a termékek (árúk, munkák, szolgáltatások) előállításában.

A segédtermelés a fő gyártóüzemek karbantartására szolgál. Ilyen karbantartás lehet például a tárgyi eszközök javítási munkáinak elvégzése, szerszámok, berendezések javításához szükséges alkatrészek biztosítása, különféle energetikai, csomagolási, szállítási és egyéb szolgáltatások. A segédtermelés különféle részlegekkel rendelkezik: javítóműhelyek, kísérleti, energetikai, gőzerőművi, konténeres, szállítási és egyéb részlegek [48].

Nem ipari termelés és gazdaságok – olyan szerkezeti egységek tartoznak ide, amelyek nem vesznek részt a termelésben. Például nem ipari közlekedés, lakás- és kommunális gazdaság, valamint társadalmi és kulturális célú objektumok, mezőgazdasági leányvállalatok és egyéb szerkezeti egységek [19].

A termelési költségeket a felmerülés helye szerint lehet csoportosítani üzemek, részlegek, szolgáltatások és a vállalkozás egyéb strukturális részlegei, azaz felelősségi központok szerint, amelyeket független számviteli objektumokhoz rendelnek.

A költségek felmerülési helyeinek listáját egy bizonyos időszakra állapítják meg, és a vállalkozás vezetőjének a számvitel szervezéséről szóló rendeletével hagyják jóvá. Egy ilyen lista felállítása lehetővé teszi a vállalat részlegeiben felmerülő költségek besorolását amely a pontos költségszámításhoz szükséges [19].

A terméktípusok, munkák, szolgáltatások szerinti besorolás azon alapul, hogy minden költség, amely bizonyos típusú termékek, munkák, szolgáltatások önköltségében szerepel, terméktípusok (sorozatok, csoportok) vagy egyedi gyártási rendelkezések szerint csoportosítható. Segítségével meg lehet határozni bizonyos típusú termékek előállításának gazdasági jövedelmezőségét [19].

A termelési költségek összetétele (homogenitása) szerint megkülönböztetünk egyelemes és összetett költségeket.

Az egyelemes költségek olyan költségek, amelyek homogének, vagyis egy költségelemből állnak. Jó példák erre a fizetések, az anyagköltségek, az energia- és üzemanyag költségek.

Összetett költségről akkor beszélünk, ha a költségek több, eltérő költségelemből tevődnek össze. Ilyenek például az általános termelési költségek, amelyek magukban foglalják az üzemi alkalmazott fizetését, az üzemben felhasznált anyagokat, az üzem épületének amortizációját [20].

Gazdasági tartalom szempontjából el tudunk különíteni költségeket gazdasági elemek szerint valamint költségszámítási cikkek szerint. Gazdasági elemek szerinti költségek alatt a gazdaságilag homogén költségek pénzben kifejezett halmazát értjük fajtaik szerint. A költségszámítási cikkek megmutatják, hogy ezek a költségek hogyan alakulnak ki a termékek önköltségének meghatározásához. Egyes költségek típusaik (elemeik) szerint vannak feltüntetve, míg más költségeket összetett cikkek (több elemet tartalmaznak) mutatnak [48].

A termékek (árak, munkák, szolgáltatások) önköltségébe való rendelés szerint megkülönböztetünk közvetlen és közvetett költségeket. A közvetlen költségek olyan költségek, melyeket egy adott termékhez közvetlenül hozzá lehet rendelni. A közvetett költségek pedig olyanok, amelyek nem rendelhetők közvetlenül hozzá egy termékhez.

Ha figyelembe vesszük a termelés mennyiségének a költségek szintjére gyakorolt hatásának mértékét, akkor állandó és változó költségeket határozhatunk meg.

Állandó költségek – olyan költségek, melyek nem változnak a termelés mennyiségének változása (növekedése vagy csökkenése) esetén.

Változó költségek – olyan költségek, melyek közvetlenül változnak a termelés mennyiségének változása (növekedése vagy csökkenése) esetén.

A költségek és a gyártási folyamat aránya szerint a költségeket fő- és mellékköltségekre lehet osztani. A fő költségek közvetlenül a termelés technológiai folyamataihoz kapcsolódnak. Ilyen például a fő termelési munkások bére, mivel az közvetlenül kapcsolódik a termelés technológiai folyamataihoz. Mellékköltségek a termelésirányítás és karbantartás során jönnek létre. A segédmunkások bére mellékköltség, mivel az a termelés fenntartásával és annak irányításával kapcsolatos [19].

A termelési költségek következő csoportosítása a költség célszerűsége szerinti csoportosítás. Ezen csoportosítása alapján hatékony (produktív) és hatástalan (nem produktív) költségekről beszélhetünk.

Hatékony (produktív) költségek – költségek, melyek a termelés során merülnek fel és bevételt hoznak a vállalkozás számára.

Hatástalan (nem produktív) költségek – olyan költségek, melyek nem eredményeznek bevételt, mivel nem gyártanak terméket. Az ilyen költségek nem kötelezőek, és termelésszervezés bizonyos hiányosságaiból, technológiai megsértésekből adódnak [48].

A termékek (munkák, szolgáltatások) önköltségével kapcsolatban megkülönböztetünk terméköltségeket és időszakos költségeket.

A terméköltségek a termékek előállításához (munkavégzés, szolgáltatásnyújtás) vagy eladásra szánt áruk vásárlásához közvetlenül kapcsolódó költségek. Ide tartoznak a fizetés, anyagköltségek, tárgyi eszközök értékcsökkenése stb.

Az időszaki költségek olyan költségek, amelyek nem szerepelnek a termékek (árúk, munkák, szolgáltatások) önköltségében, és annak az időszaknak a költségeinek tekintendők, amelyben felmerültek. Például a termékértékesítési, irányítási és egyéb működési költségek [17].

Termelési költségek csoportosítása előfordulásuk időpontja szerint. Ezen csoportosítás szerint megkülönböztetünk: a beszámolási időszak költségei, jövőbeli időszakok költségei, jövőbeni költségek.

Beszámolási időszak költségei – a beszámolási időszak termelési költségei, amelyeket az ebben a beszámolási időszakban előállított termékek (munkák, szolgáltatások) bekerülési értékébe kell beleszámítani [19].

Jövőbeli időszakok költségei - az aktuális beszámolási időszakban felmerült költségek, de a következő beszámolási időszakokban előállított termékek (munkálatok, szolgáltatások) bekerülési értékébe kell beleszámítani. A jövőbeli időszakok költségeinek szemléletes példája a bérleti díj előlege [19].

Jövőbeli kiadások egyfajta "tükörképei" a jövőbeli időszakok kiadásainak. Tartalmazzák azokat a költségeket, amelyek a beszámolói időszakban még nem keletkeztek, de a termékek (munkák, szolgáltatások) tényleges önköltségének helyes kialakítása érdekében a tervezett összegben a tárgyidőszakra vonatkozó előállítási költségekbe be kell számítani. A jövőbeli kiadások esetében példaként említhetjük a szabadságok kifizetésére képzett céltartalékot [19].

Naptári időszakok szerint a termelési költségek jelenlegi-, hosszútávú- és egyszeri költségekre oszlanak.

Jelenlegi költségek – állandó költségek, amelyek időtartama kevesebb, mint egy hónap.

Hosszútávú költségek – olyan kiadások, melyek a hosszútávú szerződések végrehajtásával kapcsolatosak, azaz olyan szerződések, amelyeket az első kiadások felmerülését követő 9 hónapnál korábban nem terveznek teljesíteni, vagy előleget fizetni.

Egyszeri költségek – olyan költségek, melyek időtartama egy hónapnál hosszabb, és amelyek célja a termelési folyamat hosszútávú biztosítása [48].

Ellenőrizhetőség szerint a termelési költségek ellenőrzött és ellenőrizhetetlen költségekre oszthatók. Az ellenőrzött költségeket a vállalat alkalmazottai ellenőrizhetik. Azok a költségek, amelyek nem tartoznak ilyen ellenőrzés alá, ellenőrizetlennek minősülnek [19].

Érdemes megjegyezni, hogy Ukrajnában a könyvelést törvény szabályozza, ezért azt a 16. nemzeti számviteli standard definíciójának kell vezérelnie. E megközelítés szerint a kiadások tükrözésének pillanata az eszközök csökkenése vagy a kötelezettségek növekedése.

A költségek besorolása a következő elv alapján történik: a különböző célokra eltérő költségek, vagyis az, hogy milyen célból történik a besorolás, határozza meg annak módszertanát és összetételét. Ami a ráfordítások besorolásának területeit a pénzügyi számvitelben illeti, ezek közül a legfontosabbakat a 16. nemzeti számviteli standard tartalmazza. Ez a ráfordítások felosztása:

1) gazdasági elemek szerint: anyagköltség, munkaerőköltség, társadalmi tevékenységből származó levonás, értékcsökkenés, egyéb működési költségek.

2) a költségek termékre történő áthárításával: közvetlen és közvetett költségek. Egy adott típusú termék előállításának költségeit, amelyek közvetlenül benne vannak az önköltségi árban, közvetlennek nevezzük. A közvetett költségek olyan termelési költségek, amelyek nem rendelhetők közvetlenül egy adott költségobjektumhoz, ezért fel kell őket osztani.

3) a termelés mennyiségének a költségek szintjére gyakorolt befolyásának mértéke szerint: állandó és változó. A fix költségek közé tartoznak azok a költségek, amelyek nem vagy szinte nem változnak a termelés volumenének változásával. A változó költségek összege a termelési volumen változásával arányosan változik.

4) tevékenység típusa szerint: rendes és rendkívüli tevékenységek költségei [32].

Hazánk vállalkozásai számára a vezetői számvitel nem kötelező, a ráfordítások e megközelítés szerinti értelmezése a kategória általános gazdasági tartalmát kívánja feltárni. A vezetői számvitel szerepének növekedéséhez hozzájárult a termelési folyamatok automatizálásának, valamint az új irányítási módszereknek a fejlődése, a számítástechnika irányítási alkalmazása, a számviteli munka automatizálása, a verseny fokozása. Figyelembe kell venni azt a tényt, hogy az elmúlt évtizedekben a menedzserek képzettségi szintjének emelkedése és technológiai változások következtek be, amelyek viszont felgyorsították a fejlődést.

A vállalkozás költségeinek meghatározása három fontos feltételen alapul:

1. A költségeket az erőforrások felhasználása határozza meg, tükrözve, hogy mennyi és milyen erőforrást fordítanak a termékek (munkálatok, szolgáltatások) előállítására és értékesítésére.

2. A felhasznált források összege természetben vagy pénzben is bemutatható.

3. A felhasznált erőforrások mennyiségét a vállalkozás egy meghatározott funkciójára (termékek előállítása, termékértékesítése) vagy termelési részlegére számítják ki.

1.2. A költségelszámolás normatív-jogi szabályozása

A költségek fontos szerepet játszanak minden gazdasági entitás életében és tevékenységében, ezért is fontos a költségelszámolás szabályozása és ellenőrzése. Ez a szabályozás folyamatos változásban van köszönhetően a társadalmi, gazdasági, politikai és egyéb tényezőknek.

A költségek normatív-jogi szabályozása történhet nemzeti és nemzetközi szinten. Ez a szabályozás megvalósulhat törvények, rendeletek, standardok, módszertani ajánlások, számviteli nyilvántartások által.

1.3. táblázat

A költségelszámolás szabályozásának osztályozása

Típus szerint	• Ukrajna törvényei; • Ukrajna elnökének rendeletei és parancsai; • Az ukrán miniszteri kabinet határozatai; • 16, 18, 30 és 31. számú nemzeti számviteli standard • 2, 9, 11, 23. számú pénzügyi beszámolás nemzetközi standardjai • Ukrajna kódekexei; • Módszertani ajánlások, utasítások, útmutatók; • Szabályzatok; • Levelek, magyarázatok; • Számlarend • Pénzügyi beszámolók formái; • Rendelet a vállalkozás számviteli politikájáról; • Számviteli nyilvántartások; • Dokumentumfolyamatok ütemterve, számviteli és beszámolási munkák elvégzése.

1.3. táblázat folytatása

Szintek szerint	• Nemzetközi; • Állami; • Ágazati; • Regionális; • Belsőgazdasági.
Használat kötelezősége szerint	• Kötelező; • Nem kötelező (ajánlott)
Csoportok szerint	• Általános dokumentumok; • Utasítások alapján; • A számvitel és a pénzügyi beszámolás iparági fókusza szerint

Forrás: saját szerkesztés a [15] forrás alapján.

A költségelszámolás szabályozását a következő szempontok szerint lehet osztályozni: típus-, szintek-, kötelező használat-, és csoportok szerint – lásd 1.3. táblázat.

Mint ismeretes, Ukrajnában a könyvelést három területen végzik: adminisztratív, pénzügyi és adózási területen. A vezetői számvitel a további tevékenységekkel kapcsolatos döntések meghozatalára szolgál, a pénzügyi - a vállalkozás helyzetéről a belső (vezetők, alapítók) és külső (befektetők, hitelezők) felhasználók számára megbízható információszolgáltatás, valamint az adószámvitel - az adóalany adókötelezettségei nagyságának meghatározására [27].

A költségek szabályozásának jogalkotását az 1.4. táblázat mutatja.

A legfőbb normatív-jogi szabályok, amelyek szabályozzák Ukrajnában a költségek számvitelben történő megjelenítését a következők:

- Ukrajna törvénye „A számvitelről és a pénzügyi beszámolásról Ukrajnában”
- 1. számú „A pénzügyi beszámolás általános követelményei” nemzeti számviteli standard;
- 16. számú „Költségek” nemzeti számviteli standard;
- 31. számú „Pénzügyi költségek” nemzeti számviteli standard;
- Utasítás a „Vállalkozások, szervezetek eszközeinek, tőkéjének, forrásainak és gazdasági műveleteinek számlarendjének” alkalmazásáról [18].

Normatív aktusok, amelyek szabályozzák a költségek kérdéseit

Normatív forrás	Tartalom
Ukrajna alkotmánya (alaptörvény)	A vállalkozás tevékenységét és működését szabályozó általános rendelkezések, jogalapok.
Ukrajna gazdasági kódexe	Létrehozza Ukrajna alkotmányával összhangban a gazdasági tevékenység (gazdálkodás) jogalapját, amely a különböző tulajdonformájú gazdasági egységek sokféleségén alapul. A vállalkozás üzleti tevékenységének megfelelése a hatályos jogszabályoknak.
16. „Költségek” nemzeti számviteli standard	A vállalati költségekre vonatkozó információk számviteli formálásának elvei és közzététele a pénzügyi beszámolásban. A vállalkozás költségeihez kapcsolódó műveletek elszámolásának megszervezése.
Utasítás a „Vállalkozások, szervezetek eszközeinek, tőkéjének, forrásainak és gazdasági műveleteinek számlarendjének” alkalmazásáról	Meghatározza az eszközök, a tőke, a kötelezettségek rendelkezésre állásáról és mozgásáról, valamint a vállalkozások pénzügyi és gazdasági tevékenységének tényeiről szóló információk kettős rögzítésének módszerével történő általánosítás céljából történő számviteli elszámolások célját és eljárását. A számvitel megszervezéséhez.

Forrás: [27].

Ukrajna törvénye „A számvitelről és a pénzügyi beszámolásról Ukrajnában” és az 1. számú „A pénzügyi beszámolás általános követelményei” nemzeti számviteli standard a költség fogalmát a következőképpen határozza meg: a gazdasági haszon csökkenése az eszközök csökkenése vagy a kötelezettségek növekedése formájában, amely a saját tőke csökkenéséhez vezet [31].

A költségek tárgyát olyan termékek, munkák vagy szolgáltatások képezik, amelyekkel kapcsolatban a vállalkozásnak meg kell határoznia az előállításukkal vagy megvásárlásukkal kapcsolatos költségeket.

A költségek a számvitelben és a pénzügyi beszámolásban a felmerülésükkor jelennek meg, függetlenül a pénzeszközök kifizetésének időpontjától.

A 16. számú „Költségek” nemzeti számviteli standard meghatározza a vállalati költségekre vonatkozó számviteli információk formálásának és a pénzügyi kimutatásokban való közzétételének módszertani elveit. Ezen standard normáit a vállalkozások, szervezetek és egyéb jogi személyek a tulajdoni formájuktól függetlenül kötelesek alkalmazni.

A költségek az eszközök csökkenésével vagy a kötelezettségek növekedésével egyidejűleg jelennek meg a könyvelésben. A költségek egy bizonyos időszakra vonatkozó költségként kerülnek elszámolásra annak a bevételnek az elszámolásával egyidejűleg, amelyre vonatkozóan felmerültek.

Azok a kiadások, amelyek nem kapcsolhatók közvetlenül egy adott időszak bevételéhez, annak a beszámolási időszaknak a kiadásai között jelennek meg, amelyben felmerültek. Ha az eszköz több elszámolási időszakban is gazdasági hasznot eredményez, akkor a ráfordításokat úgy kell elszámolni, hogy az értékét szisztematikusan felosztják (például értékcsökkenés formájában) a vonatkozó elszámolási időszakok között [32].

A költségelszámolás következő fontos szabálya az Utasítás a „Vállalkozások, szervezetek eszközeinek, tőkéjének, forrásainak és gazdasági műveleteinek számlarendjének” alkalmazásáról (továbbiakban: Utasítás).

Ez az utasítás megállapítja az eszközök, a tőke, a kötelezettségek rendelkezésre állásáról és mozgásáról, valamint a vállalkozások, szervezetek és más jogi személyek pénzügyi és gazdasági tevékenységének tényeiről szóló információk kettős rögzítésének módszerével történő számviteli számlák vezetésének eljárását [16].

Az Utasítás kimondja, hogy a számlarend 1-7. számlaosztályának használata minden vállalkozás számára kötelező. Ezeket a számlaosztályokat az 1.2. ábra mutatja.

Az Utasítás meghatározza, hogy a 9. „Tevékenység költségei” számlaosztályt minden vállalkozásnak kötelezően használnia kell. Azonban szabadon dönthet arról, hogy a 8. „Költségek elemenként” számlaosztályt szeretné-e használni vagy sem. Lehetőség van a 9. számlaosztály számláit önállóan használni, viszont a 8. számlaosztály számláit csak a 9. számlaosztállyal együtt használhatja a vállalkozás. Azt a döntést, hogy melyik számlaosztályt használja a vállalkozás a költségeinek összegzésére a vállalkozás számviteli politikájában kell rögzíteni.

1. számlaosztály "Befektetett eszközök"
2. számlaosztály "Forgó eszközök"
3. számlaosztály "Pénzeszközök, elszámolások és egyéb eszközök"
4. számlaosztály "Saját tőke"
5. számlaosztály "Hosszúlejáratú kötelezettségek"
6. számlaosztály "Rövidlejáratú kötelezettségek"
7. számlaosztály "Bevételek és tevékenység eredményei"

1.2. ábra Kötelezően használandó számlák a vállalkozások számára

Forrás: saját szerkesztés.

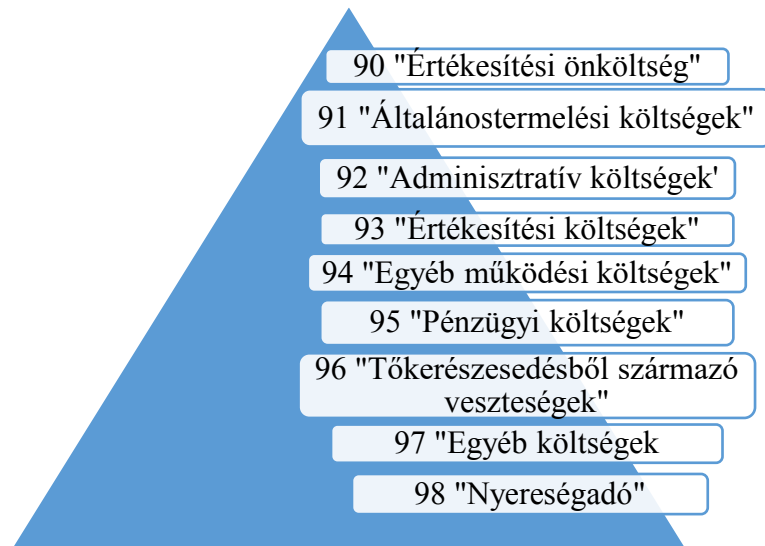
A 8. számlaosztályba tartozó számlák célja a vállalkozás beszámolóí időszak alatti költségeivel kapcsolatos információk részletes rögzítése és összegzése.

A 8. számlaosztály részletes bemutatására a 2. fejezet „Electrogroup-220” Kft. költségelszámolásának szervezeti és módszertani vonatkozásai” 2.3. „Fejlesztendő területek az „Electrogroup-220” Kft. költségelszámolásának szervezeti és módszertani megközelítésében” című alpontjában kerül sor.

A 9. „Tevékenységi költségek” számlaosztályba tartozó számlák a vállalkozás működési, beruházási, pénzügyi és egyéb tevékenységeinek költségeire vonatkozó információk összegzésére szolgálnak. Az ebbe az osztályba tartozó számlák debet oldala mutatja a kiadások összegét, a kredit oldalon pedig a költségek leírása tükröződik a beszámolóí időszak végén a 79 „Pénzügyi eredmények” számlára [2].

A 9. számlaosztály a következő számlákat tartalmazza – lásd 1.3. ábra.

A 90. "Értékesítési önköltség" számla célja az eladott késztermékek, áruk, elvégzett munkák és nyújtott szolgáltatások költségeire vonatkozó információk összegzése [16].

1.3. ábra A 9. „Tevékenységi költségek” számlaosztály számlái

Forrás: saját szerkesztés a [29] forrás alapján.

A 91. "Általános termelési költségek" számla a fő- és segédtermelési részlegek termelésszervezési és irányítási költségeinek, valamint a gépek karbantartási és üzemeltetési költségeinek elszámolására szolgál [39].

A 92. „Adminisztratív költségek” számlán tükröződnek a vállalkozás fenntartásával és vezetésével kapcsolatos költségek.

A 93. „Értékesítési költségek” számla a termékek, áruk, munkák és szolgáltatások értékesítésével kapcsolatos kiadásokat tartja nyilván [16].

A 94. „Egyéb működési költségek” számla a társaság azon működési költségeit tartja számon, amelyeket nem lehet leríni a 90. „Értékesítési önköltség”, 91. „Általános termelési költségek”, 92. „Adminisztratív költségek”, és 93. „Értékesítési költségek” számlára.

A 95. „Pénzügyi költségek” számla a vállalkozás kamatkiadásait és egyéb, hitelfelvétellel kapcsolatos kiadásait tartja nyilván [16].

A 96. „Tőkerészesedésből származó veszteségek” számla célja a befektetések értékcsökkenéséből származó veszteségek nyilvántartása [40].

A 97. „Egyéb költségek” számla azokat a kiadásokat tartja nyilván, amelyek a vállalkozás tevékenysége során merülnek fel (kivéve a pénzügyi költségeket), de nem kapcsolódnak a fő termékek (áruk) és szolgáltatások előállításához, értékesítéséhez [16].

A 98 „Nyereségadó” számla a nyereségadó összegét tükrözi a beszámolási időszak alatt.

1.3. A tevékenység költségei, mint az elemzés tárgya

A gazdasági elemzés, mint tudomány olyan speciális ismeretek rendszere, amely az egészet alkotóelemekre bontva, az egyes szempontokat, tulajdonságokat, összefüggéseket kiemelve a gazdasági jelenségeket és folyamatokat, valamint azok összefüggéseit vizsgálja [22].

A gazdasági elemzés a termelésirányítási rendszer fontos eleme, hatékony eszköze a belső fel nem használt tartalékok azonosításának, alapja az optimális gazdálkodási döntések meghozatalának sikeres tevékenység végzése céljából [22].

Az elemzés fő célja a gazdasági törvényszerűségek tanulmányozása azzal a céllal, hogy tudatosan alkalmazzák azokat a gyakorlati tevékenységek során: a legracionálisabb fejlesztési módok, optimális ütemek és arányok meghatározásában, a termelés hatékonyságának maximális növelésében. Minden tudománynak megvan a maga kutatási tárgya, amelyet saját módszereivel vizsgál. A vállalkozások gazdasági elemzésének tárgya a vállalkozások gazdasági tevékenysége [14].

A gazdasági elemzés objektuma a vállalkozás gazdasági tevékenységének folyamatai és jelenségei, amelyek tükröződnek a beszámolókat mutatóiban, azzal a céllal, hogy az összes erőforrás hatékonyan legyen felhasználva a vállalkozás tevékenysége végeredményének javítása érdekében [13].

A gazdasági elemzés alanyai a tulajdonosok, bankok adóhatóságok, részvényesek, partnerek, biztosítók, hitelezők, tőzsdék, könyvvizsgáló cégek [22].

A gazdasági elemzésnek számos feladatát tudjuk megkülönböztetni. Ezek közül a legfontosabbak:

- tárgyilagos és átfogó tanulmány az üzleti tervek végrehajtásáról és az előírások betartásáról a számviteli és beszámolási adatok szerint;
- a kereskedelmi elszámolási követelmények végrehajtásának ellenőrzése;
- a munkaerő, az anyagi és pénzügyi erőforrások felhasználásának gazdasági hatékonyságának meghatározása;

- a vállalkozás belső tartalékainak azonosítása és mérése;
- a vezetői döntések optimalitásának vizsgálata [11].

Az elemzésnek különböző típusait különböztetjük meg különböző szempontok szerint – lásd 1.5. táblázat.

Ágazati szempontból a gazdasági elemzést szektorális és interszektorális elemzésre lehet osztani. A szektorális elemzés során az egyes iparágak, mint például mezőgazdaság, kereskedelem, építőipar külön-külön kerülnek elemzésre. A szektorális elemzéssel ellentétben az interszektorális elemzés a gazdaság minden iparágában történik.

A gazdasági elemzés következő csoportosítása az idő szerint történik, amely alapján megkülönböztetünk előzetes és visszatekintő elemzéseket.

1.5. táblázat

A gazdasági elemzés csoportosítása

Ágazat szerint	-Szektorális -Interszektorális
Idő szerint	-Előzetes -Visszatekintő
Az elemzés alanyai szerint	-Belső -Külső
Lefedettségre szerint	-Átfogó -Szelektív
Felügyeleti objektumok szerint	-Statisztikai-gazdasági -Pénzügyi-gazdasági -Társadalmi-gazdasági -Audit (számviteli) -Vezetői elemzés -Marketingelemzés
Módszer szerint	-Összehasonlító -Tényező - Diagnosztikai -Marginális -Funkcionális-költségi

Forrás: saját szerkesztés a [23] és a [47] forrás alapján.

Az előzetes vagy másnéven előretekintő, prospektív elemzésre a gazdasági műveletek végrehajtása előtt kerül sor, amely vezetői döntések és tervezési feladatok indokolásához, valamint a jövőbeni eredmények előrejelzéséhez, értékeléséhez, a nemkívánatos eredmények megelőzéséhez szükséges. – A visszatekintő (retrospektív) elemzés a gazdasági műveletek végrehajtását követően történik, a terv

végrehajtásának nyomon követésére, a fel nem használt tartalékok azonosítására, amelyek a vállalkozások tevékenységének eredményének objektív értékelésére szolgálnak [47].

Az elemzés alanyai szerint az elemzés lehet belső és külső. A belső közvetlenül a vállalkozás termelési és pénzügyi tevékenységek irányítóinak igényeire készül. A külső elemzés a gazdasági irányító szervek, bankok, pénzügyi szervek, befektetők pénzügyi és statisztikai beszámolóinak alapján kerül elvégzésre [23].

A vizsgált objektumok lefedettsége szerint az elemzés átfogóra és szelektívre oszlik. Átfogó elemzés esetén kivétel nélkül minden objektum tanulmányozása után, szelektív elemzés esetén pedig csak a tárgyak egy részének vizsgálatának eredményei alapján vonunk le következtetéseket [47].

Felügyeleti objektumok szerint a gazdasági elemzés lehet: statisztikai-gazdasági, pénzügyi-gazdasági, társadalmi-gazdasági, audit (számviteli), vezetői elemzés és markeingelemzés.

Statisztikai-gazdasági elemzés – a fejlődés általános törvényszerűségeit és irányzatait, tömegjelenségeket és folyamatokat tanulmányozza a tevékenység általános értékeléséhez, e tevékenység ellenőrzéséhez és a fejlődés fő irányainak meghatározásához. Az ilyen típusú elemzéseket statisztikai szervek végzik [22].

A pénzügyi-gazdasági elemzés a fő figyelmet a társaság tevékenységének pénzügyi eredményeire fordítja: a pénzügyi terv végrehajtására, a saját tőke és kölcsöntőke felhasználásának hatékonyságára, a tartalékok azonosítására, a nyereség mértékének növelésére, a jövedelmezőség növelésére, a társaság pénzügyi helyzetének és fizetőképességének javítására [47].

A vállalatirányítási szolgálatok által végzett társadalmi-gazdasági elemzés a társadalmi és gazdasági folyamatok kapcsolatát vizsgálja, valamint azok egymásra való hatását [23].

Az audit (számviteli) elemzés a vállalat pénzügyi helyzetének szakértői vizsgálata. Könyvvizsgálók vagy könyvvizsgáló cégek végzik a vállalkozás

pénzügyi stabilitásának, fizetőképességének felmérésére, a pénzügyi helyzet előrejelzésére, és a csőd elkerülésére [22].

Vezetői elemzést a vállalkozás minden szolgálata végez annak érdekében, hogy megfelelő információk álljanak a vezetés rendelkezésére az optimális vezetői döntések tervezéséhez, ellenőrzéséhez, a stratégia és taktika kidolgozásához a pénzügypolitikai kérdésekben, a marketingtevékenységek, az eszközök, a technológia fejlesztéséhez. és a termelés megszervezéséhez [47].

A marketingelemzés az alapanyag- és termékértékesítési piacok, a termékek versenyképességének vizsgálata, amelyet a marketing osztály végez [23].

Az objektum tanulmányozásának módszere szerint az elemzés a következőkre oszlik: összehasonlító, tényezős, diagnosztikai, marginális, és funkcionális-költségi elemzés.

Összehasonlító elemzésnél a vállalkozás tevékenységének közölt mutatóinak összehasonlítása történik a terv vagy a korábbi évek adataival.

A tényezős elemzés feltárja a tényezők hatását a teljesítménymutató változására és szintjére [23].

A diagnosztikai elemzés magában foglalja a gazdasági folyamatok normál lefolyásának megsértésének jellegének megállapítását. Például, ha a bruttó termelés növekedési üteme meghaladja a piacképes termelés növekedési ütemét, akkor ez a befejezetlen termelés egyenlegének növekedését jelzi. Ha a bruttó kibocsátás növekedési üteme nagyobb, mint a munkatermelékenység növekedési üteme, akkor ez a termelés gépesítésére és automatizálására, a munkaszervezés javítására irányuló intézkedési terv végrehajtásának elmulasztásának jele. A jel ismerete lehetővé teszi a hibák gyors és meglehetősen pontos megállapítását közvetlen mérések elvégzése, azaz további időt és pénzt igénylő tevékenységek nélkül [47].

A marginális elemzés az értékesítési volumen, a bekerülési ár és a nyereség közötti kapcsolatot vizsgálja, a költségek állandó és változóra bontása mellett [23].

A funkcionális-költségi módszer célja a szükségtelen költségek észlelése és megelőzése a felesleges alkatrészek, alkatrészek kiiktatásával és az anyagok cseréjével [22].

A vállalkozás fő tevékenységének költségeinek elemzéséhez szükséges információs bázis létrehozásának legfontosabb elve a vizsgált objektumra vonatkozó információk teljességének biztosítása. L. V. Frolova, K. S. Khavrova szerint a vállalat folyó költségeinek elemzésének formalizálásának egyik módja egy olyan szervezeti és információs modell kidolgozása, amely egyesíti a gazdasági elemzés két fő összetevőjét: a szervezeti és az információs [51].

A tevékenységi költségek elemzése komoly információs bázist igényel, amely nagy mennyiségű információt tartalmaz majd: elsődleges és másodlagos, dokumentált és nem dokumentált. Az információigényt annak célja és rendeltetészerű felhasználása határozza meg [52].

A vállalkozási tevékenység költségeinek elemzésének információs alapja:

- a számviteli jelentés formái (különösen a „Beszámoló a pénzügyi eredményekről” („Beszámoló az összbevételről”) (2. számú formanyomtatvány) és Mérleg (Beszámoló a pénzügyi helyzetről) (1. számú formanyomtatvány) a folyamatban lévő termelési részben);

- statisztikai jelentések;

- analitikus és szintetikus számvitel nyilvántartása;

- az illetékes osztály tervezési anyagai és számviteli adatok a termékek előállításáról, szállításáról és értékesítéséről;

- elemző dokumentumok: overall, speciális cipő és védőeszközök kiadásának nyilvántartása, anyagjelentés, elszámolási és fizetési nyilvántartás, elszámolási jegyzőkönyv, építőipari gépek (mechanizmusok) munkanaplója, leltári eredmények nyilvántartása;

- elsődleges dokumentumok;

- főkönyv következő számlái: 23. „Termelés”, 80 „Anyagköltség”, 81 „Munkaköltség”, 82 „Társadalmi tevékenység levonása”, 83 „Amortizáció”, 84 „Egyéb működési költségek”, 90 „Értékesítési önköltség”, 91 „Általános termelési költségek”, 92 „Adminisztratív költségek”, 93 „Értékesítési költségek”, 94 „Egyéb működési költségek”, 95 „Pénzügyi költségek”, 96 „Tőkerészesedésből származó veszteség”, 97 „Egyéb költségek”, 98 „Jövedelemadó”;

- magyarázó jegyzetek stb.

Különös figyelmet kell fordítani a vállalkozás költségelemzésének elméleti vonatkozásaira. Mnyh E.V. munkájában figyelembe veszi a tevékenységi költségek elemzésének, a tevékenységi költségek kimutatásának tartalmát és feladatait. A szerző a költségelemzés szisztematikus, komplex és kibernetikus megközelítését javasolja.

A szisztematikus megközelítés a következő összetevőket tartalmazza: a költségmutatók helyének és szerepének azonosítása az elért termelési hatékonyság értékelésében; a költségracionalizálás tényezőinek és tartalékainak osztályozásán alapuló elvi elemzési séma kidolgozása; a mérőtényezők és a költségracionalizálási tartalékok meghatározása; a termelési erőforrások ésszerű felhasználása érdekében azonosított tartalékok mozgósításának fő irányainak kialakítása a jelenlegi és a jövőbeli költségtervezésben.

Az átfogó megközelítés a költségobjektumok, mint rendszer vizsgálatát jelenti a vezetői döntések meghozatalához szükséges információképzés szempontjából. A komplex megközelítés a rendszerszemlélettel csak az egyes szempontok, egyedi költségmutatók vizsgálata kapcsán esik egybe. dinamikájuk és a jövőre vonatkozó kilátásaik nem azonosak, ha általában az elemzés tárgyáról van szó.

A kibernetikai megközelítésben a költségobjektumokat elemi információ-átalakítókból álló rendszernek tekintjük. E megközelítés szerint az elemzés a gazdasági rendszer szintézisének és fejlesztésének céljainak van alárendelve, a költségelemzés közgazdasági-matematikai módszerei egybeesnek a gazdaság és az objektummenedzsment szisztematikus vizsgálatával [23].

A cél elérése érdekében az elemzési folyamatban a következő feladatokat kell megoldani:

- 1) a tervezett kiadási mutatók végrehajtásának értékelése, dinamikájának tanulmányozása és változásuk mintáinak megállapítása;
- 2) a tervezett feladattól való eltérések okainak azonosítása és vizsgálata;
- 3) a költségmutatók változásának faktoranalízise, az improduktív költségek azonosítása;

4) a költségek szerkezetének és dinamikájának tanulmányozása elemek és költségelemek szerint;

5) a termelési költségek csökkentésére szolgáló tartalékok meghatározása és az ezek mozgósítására irányuló intézkedések kidolgozása.

ВИСНОВКИ

Витрати є одними з ключових аспектів, що визначають розмір прибутків підприємств, а відповідно і їх фінансовий стан, конкурентоспроможність та рентабельність. Можна виділити кілька завдань обліку витрат: своєчасне, повне та достовірне відображення витрат; надання інформації про те, де відбуваються витрати та в який період; розроблення та застосування методів розподілу непрямих витрат між окремими видами продукції та послуг; розподіл витрат між готовою продукцією та незавершеним виробництвом; точний розрахунок собівартості продукції, робіт і послуг; забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Дослідження ефективності обліку та аналізу витрат діяльності на підприємствах дійсно є важливим етапом. Це допомагає зрозуміти, які види витрат існують та як їх класифікувати.

Основні нормативно правові акти, що регулюють порядок відображення витрат у бухгалтерському обліку: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; НП(С)БО 16 «Витрати»; НП(С)БО 31 «Фінансові витрати»; Інструкція про застосування «Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій».

Витрати діяльності є важливим об'єктом обліку та аналізу на підприємствах. Облік та аналіз витрат допомагають ефективно управляти ресурсами та приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації витрат.

Всі понесені витрати підприємств групуються за наступними кваліфікаційними ознаками: за економічними елементами; за статтями калькуляції; за видами діяльності. За економічним змістом всі витрати поділяються на матеріальні витрати (пов'язані із закупівлею матеріалів, сировини, комплектуючих та інших ресурсів, необхідних для виробництва товарів або надання послуг); витрати на оплату праці (включають зарплату, премії, відпустки, страхування та інші виплати); відрахування на соціальні заходи (пов'язані з обов'язковими відрахуваннями на соціальне страхування,

медичне обслуговування, пенсійний фонд тощо); амортизацію (пов'язані зі зносом та старінням обладнання, будівель та інших активів); інші витрати (сюди входять різноманітні витрати, які не підпадають під інші категорії – наприклад комунальні послуги, оренда, реклама, юридичні послуги та інше). Загалом діяльність підприємств поділяється на: операційну, фінансову та інвестиційну діяльність. За видом діяльності підприємств витрати поділяють на: витрати на виробництво продукції, товарів, виконання робіт і надання послуг; адміністративні витрати; збутові витрати; інші операційні витрати; фінансові витрати (відсотки за користування кредитом тощо); втрати від участі в капіталі; витрати на інвестиційну діяльність. Для обліку витрат передбачені такі класи рахунків бухгалтерського обліку: 8 «Витрати за елементами» і 9 «Витрати діяльності».

ТОВ «Електрогруп-220» використовує для обліку своїх витрат клас 9 «Витрати діяльності». Цей клас рахунків підходить для опису інформації про операційну, інвестиційну, фінансову та іншу витрати діяльності. Рекомендуємо підприємству використовувати і 8 клас для більшої деталізації понесених витрат і відповідно для здійснення більш розгорнутого аналізу.

Для удосконалення методики аналізу витрат важливо розглядати більш детальну класифікацію витрат, що враховує різні аспекти (наприклад місце виникнення витрат, носії витрат тощо) і розробити графік проведення аналітичних робіт на підприємстві.

Практичне значення результатів дослідження: на основі результатів здійсненого дослідження, опрацювання теоретичних напрацювань вчених і вивчення фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЕЛЕКТРОГРУП – 220» запропоновані напрями удосконалення обліку і аналізу витрат діяльності для ТОВ «ЕЛЕКТРОГРУП-220» та інших споріднених підприємств.

Апробація результатів дослідження. Публікація тез доповіді «Економічний зміст процесу виробництва: обліковий аспект» у IV Міжнародній науково-практичній конференції «Цифрова економіка і сталий

розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках» (м. Берегове, 26-27 березня 2024).

KÖVETKEZTETÉS

A költségek az egyik kulcsfontosságú szempont, amely meghatározza a vállalkozások nyereségének nagyságát, és ennek megfelelően pénzügyi helyzetét, versenyképességét és jövedelmezőségét. Több költségelszámolási feladat különböztethető meg: a költségek időszerű, teljes és megbízható megjelenítése; információk nyújtása arról, hogy hol és milyen időszakban merülnek fel költségek; a közvetett költségek egyes termék- és szolgáltatástípusok közötti elosztási módszereinek kidolgozása és alkalmazása; a költségek elosztása a késztermékek és a befejezetlen termelés között; a termékek, munkák és szolgáltatások költségének pontos kiszámítása; az anyagi, munkaerő- és pénzügyi erőforrások felhasználása feletti ellenőrzés biztosítása. A számvitel és költségelemzés hatékonyságának kutatása a vállalkozásoknál valóban fontos lépés. Segít megérteni, hogy milyen típusú költségek léteznek, és hogyan osztályozzuk őket.

A kiadások számviteli megjelenítésének rendjét szabályozó főbb normatív jogi dokumentumok: Ukrajna törvénye „A számvitelről és a pénzügyi beszámolásról Ukrajnában”, 1. számú „A pénzügyi beszámolás általános követelményei” nemzeti számviteli standard, 16. számú „Költségek” nemzeti számviteli standard, 31. számú „Pénzügyi költségek” nemzeti számviteli standard, Utasítás a „Vállalkozások, szervezetek eszközeinek, tőkéjének, forrásainak és gazdasági műveleteinek számlarendjének” alkalmazásáról].

A tevékenységi költségek a vállalkozások számvitelének és elemzésének fontos tárgyát képezik. A költségelszámolás és -elemzés segít az erőforrások hatékony kezelésében és a költségoptimalizálással kapcsolatos tájékozott döntések meghozatalában.

A vállalkozásoknál felmerülő összes költséget a következő minősítő jellemzők szerint csoportosítjuk: gazdasági elemek szerint; a költségelszámítási cikkek szerint; tevékenységtípusok szerint. A gazdasági tartalom szerint a költségek oszlanak anyagköltségre (az áruk előállításához vagy a szolgáltatások nyújtásához szükséges anyagok, alapanyagok, alkatrészek és egyéb erőforrások beszerzéséhez

kapcsolódóan); munkaerőköltségre (beleértve a fizetéseket, bónuszokat, szabadságokat, biztosítást és egyéb kifizetéseket); szociális intézkedésekre vonatkozó levonásokra (a társadalombiztosítási, egészségügyi, nyugdíjpénztári stb. kötelező levonásokhoz); értékcsökkenésre (berendezések, épületek és egyéb eszközök elhasználódásához kapcsolódóan); egyéb kiadásokra (ide tartoznak a különböző kiadások, amelyek nem tartoznak más kategóriákba - pl. rezsi, bérleti díj, reklám, jogi szolgáltatások stb.). Általánosságban elmondható, hogy a vállalkozások tevékenységei a következőkre oszlanak: működési, pénzügyi és befektetési tevékenység. A vállalkozások tevékenységi típusa szerint a költségek a következőkre oszlanak: termékek, áruk előállítására, munkák elvégzésére és szolgáltatásnyújtásra fordított kiadások; Adminisztratív költségek; értékesítési költségek; egyéb működési költségek; pénzügyi kiadások (hitelhasználati kamat stb.); a tőkében való részvételből származó veszteségek; beruházási tevékenység költségei. A költségelszámoláshoz a következő számviteli osztályok szolgálnak: 8 „Költségek elemek szerint” és 9. „Tevékenység költségei”.

Az „Electrogrup-220” Kft. a 9. „Tevékenység költségei” osztályt használja költségeinek elszámolására. Ez a számlaosztály alkalmas működési, beruházási, pénzügyi és egyéb tevékenységi költségek leírására. Javasoljuk, hogy a vállalkozás a 8. osztályt is használja a felmerülő költségek részletesebb kimutatásához, és ennek megfelelően a részletesebb elemzéshez.

A költségelemzés módszerének fejlesztése érdekében fontos a költségek részletesebb, különböző szempontokat figyelembe vevő osztályozásának megfontolása (például a költségek felmerülésének helye, a költséghordozók stb.) és egy ütemterv kidolgozása az elemző munka elvégzésére a vállalkozásnál.

A kutatási eredmények gyakorlati jelentősége: az elvégzett kutatás eredményei, a tudósok elméleti munkájának tanulmányozása, valamint az „Electrogrup-220” Kft. pénzügyi-gazdasági tevékenységének vizsgálata alapján javasoltunk irányokat az „Electrogrup-220” Kft. és más kapcsolódó vállalkozások tevékenységi költségeinek elszámolásának és elemzésének javítására.

Kutatási eredmények aprobáció. „A termelési folyamat gazdasági tartalma: számviteli szempont” című jelentés absztraktjainak megjelenése a „Digitális gazdaság és fenntartható fejlődés: a pénzügy, számvitel, menedzsment, valamint társadalom- és viselkedéstudomány legújabb trendjei” című 4. Nemzetközi Gazdaságtudományi Gyakorlati Konferencián (Beregszász, 2024. március 26–27.).

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. 8 клас рахунків «Витрати за елементами». URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizacziya-buxgalterskogo-ucheta/1905-8-klas-rakhunkiv.html> (letöltés dátuma: 2024.02.02.)
2. 9 клас рахунків «Витрати діяльності». URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizacziya-buxgalterskogo-ucheta/1904-9-klas-rakhunkiv.html> (letöltés dátuma: 2024.02.03.)
3. Korlátolt felelősségű társaság. URL: [https://hu.wikipedia.org/wiki/Korlátolt felelősségű társaság](https://hu.wikipedia.org/wiki/Korlátolt_felelősségű_társaság) (letöltés dátuma: 2024.02.02.)
4. Адміністративні витрати у бухгалтерському обліку. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/sebestoimost/4260-administrativni-vitrati.html> (letöltés dátuma: 2024.02.07.)
5. Атамас П. Й. Управлінський облік: навчальний посібник. Центр начальної літератури, 2006, 440 с.
6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». 7-ме вид., доп. І перероб. Житомир: ПП «Рута». 2016. С. 832
7. Бухгалтерський облік (ЕПзс, ФКзс, МРзс). URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=87546> (letöltés dátuma: 2024.02.02.)
8. Витрати на збут продукції (товарів, послуг) у бухгалтерському обліку. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/sebestoimost/4258-vitrati-na-zbut.html> (letöltés dátuma: 2024.02.15.)
9. Голов С. Ф. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень. Податкове планування. 2016. № 4. С. 27-34.]
10. Дідоренко Т.В. Сутність витрат як об'єкта бухгалтерського обліку. Молодий вчений. 2015. № 1 (16). С. 78-81.

11. Економічний аналіз: завдання та предмет. Реферат. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/20479/ (letöltés dátuma: 2024.02.15.)
12. ЕЛЕКТРОГРУП-220. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/37520257/ (letöltés dátuma: 2024.03.10.)
13. Електронний підручник «Економічний аналіз». Тема 7. Аналіз витрат звичайної діяльності підприємства. URL: <https://ea.ptngu.com/html/lec/lec2-7.html> (letöltés dátuma: 2024.03.10.)
14. Електронний підручник «Економічний аналіз». URL: <https://ea.ptngu.com/> (letöltés dátuma: 2024.03.11.)
15. Зигрій О.В. Нормативно-правове регулювання обліку витрат виробництва відповідно до національних та міжнародних стандартів : монографія / за наук.ред.канд. екон.наук, доц. Н.Є. Кульчицької // О.В. Зигрій, Ю.І. Приймак. Чортків : ТНЕУ, 2017. С. 128-134.
16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (letöltés dátuma: 2024.03.12.)
17. Стойка Н. С. Тема 3. Витрати підприємства: економічний зміст та класифікація. URL: <https://drive.google.com/file/d/1Eu0HaFvH4thOqEmiV4vCq65KF3FiQ2Ah/view> (letöltés dátuma: 2024.03.15.)
18. Стойка Н. С. Тема 4. Облік витрат підприємства. URL: <https://drive.google.com/file/d/1seJ2b3E-zjxKd6ubDQHl-LTihxZMJCRZ/view> (letöltés dátuma: 2024.03.10.)
19. Класифікація витрат на виробництво. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/april/issue-32/article-17159.html> (letöltés dátuma: 2024.03.11.)
20. Класифікація витрат та групування витрат за економічними елементами. URL: <https://buklib.net/books/28230/> (letöltés dátuma: 2024.03.12.)

21. Копотієнко Т.Ю. Економічна сутність та класифікація витрат як об'єкта внутрішнього аудиту. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. № 23. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/123.pdf> (letöltés dátuma: 2024.03.14.)
22. Микитюк В. М., Паламарчук Т. М., Русак О. П. Основи економічного аналізу: навч.-метод. посіб. / В. М. Микитюк, Т. М. Паламарчук, О. П. Русак та ін.; за ред. В. М. Микитюка. Житомир: Рута, 2018. 440 с.
23. Матюха М.М. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2015. №11. С.31-32.
24. Салова Н. Розрахунок нормальної потужності: практичні поради. URL: https://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ010408 (letöltés dátuma: 2024.03.20.)
25. Норд Г.Л., Фокін О.К. Передумови удосконалення методичного забезпечення аналізу витрат виробництва. Ефективна економіка. 2017. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7241> (letöltés dátuma: 2024.03.20.)
26. Облік витрат діяльності підприємства. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/issue-99/article-105876.html> (letöltés dátuma: 2024.03.20.)
27. Оголенко Е.В., Ковтуненко Ю.В. Нормативне регулювання обліку витрат підприємства. XI Всеукраїнська науково-практична конференція «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України» (Одеса, 22-26 травня 2017 р.). С. 45-47.
28. Оцалюк Анна Василівна Облік виробничих витрат і аналіз собівартості продукції, магістерська робота, Тернопіль, 2017 р. URL: <https://shorturl.at/pZMne> (letöltés dátuma: 2024.03.21.)
29. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України 09.12.2011 № 1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (letöltés dátuma: 2024.03.22.)

30. Прийняття працівника на роботу в 2024 році: послідовність кроків та нюанси оформлення. URL: <https://smartfin.ua/blog/pryuunyattya-pratsivnyka-na-robotu-v-2024-rotsi> (letöltés dátuma: 2024.04.10.)

31. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (letöltés dátuma: 2024.04.10.)

32. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (letöltés dátuma: 2024.04.10.)

33. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (letöltés dátuma: 2024.04.10.)

34. Професія: фінансовий аналітик. URL: <https://chk.dcz.gov.ua/publikaciya/profesiya-finansovyy-analytyk> (letöltés dátuma: 2024.04.10.)

35. Пушкар М. С. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Тернопіль : Економічна думка, 2010. 292 с.

36. Рахунок 80 бухгалтерського обліку «Матеріальні витрати». URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/sebestoimost/3777-rakhunok-80.html> (letöltés dátuma: 2024.04.12.)

37. Рахунок 82 бухгалтерського обліку «Відрахування на соціальні заходи». URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/sebestoimost/3779-rakhunok-82.html> (letöltés dátuma: 2024.04.15.)

38. Рахунок 84 бухгалтерського обліку «Інші операційні витрати» <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/sebestoimost/3781-rakhunok-84.html> (letöltés dátuma: 2024.04.20.)

39. Рахунок 91 бухгалтерського обліку «Загальновиробничі витрати». URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/sebestoimost/3784-rakhunok-91.html> (letöltés dátuma: 2024.04.20.)
40. Рахунок 96 бухгалтерського обліку «Втрати від участі в капіталі». URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/sebestoimost/3789-rakhunok-96.html> (letöltés dátuma: 2024.04.20.)
41. Рахунок 97 «Інші витрати». URL: <https://oblikbudget.com.ua/article/1057-rahunok-97-nsh-vitrati> (letöltés dátuma: 2024.04.20.)
42. Родіна О.В. Історичний розвиток категорії «витрати». Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 17. С. 420- 424.
43. Свиноус І. Економічний зміст витрат виробництва в системі управління сільськогосподарськими підприємствами. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 17. С. 17–21.
44. Собівартість послуг: особливості формування. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/10166/138487> (letöltés dátuma: 2024.04.11.)
45. Собівартість продукції підприємства. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/8477-sobvartst-produkts-pdprimstva> (letöltés dátuma: 2024.04.11.)
46. Суть витрат виробництва та їх основні види. URL: <http://moodle.nati.org.ua/mod/book/view.php?id=16206&chapterid=6787> (letöltés dátuma: 2024.03.10.)
47. ТЕМА 3. Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення. URL: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=89544> (letöltés dátuma: 2024.03.10.)
48. Тема 8. Витрати виробництва. URL: <https://learn.ztu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=17088> (letöltés dátuma: 2024.03.10.)

49. Турило А. М. Управління витратами підприємства. Київ : Центр учбов. літ-ри, 2012. 120 с.
50. Фінансовий аналітик. URL: <https://www.work.ua/career-guide/financial-analyst/> (letöltés dátuma: 2024.04.03.)
51. Фролова Л. В., Хаврова К.С. Механізм управління поточними витратами торговельних підприємств. Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган Барановського. Донецьк : Ноулідж, Донецьке від-ня. 2010. 211 с.
52. Хомяк Т. Р. Облік і аналіз витрат в системі управління підприємствами харчової промисловості [Текст] : дис. ... канд. екон. наук. : 08.00.09. Львів, 2015. 267 с.
53. Черниш С. С. Економічний аналіз: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2019. 312 с.
54. Чуп К. М. Методи обліку витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції. Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції: збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і оподаткування». Випуск 11 (2021). Ужгород, 2021. С. 114 - 121.
55. Шевченко Є. Аналіз матеріальних витрат. Бухгалтерський облік і аудит. 2006. № 8. С. 28-36.
56. Яценко В. Еволюціонування системи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції . Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, 2020 (1), 259-265. URL: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/35> (letöltés dátuma: 2024.04.10.)

АНОТАЦІЯ

Гайду Евелін Каролівна. Бухгалтерський облік та аналіз витрат діяльності суб'єкта господарювання. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Облік і оподаткування». Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II. Берегове, 2024.

Загальний обсяг роботи викладений на 78 сторінках, зокрема містить 25 таблиць і 8 рисунків. Список використаних джерел налічує 56 найменувань.

Ключові слова: бухгалтерський облік, аналіз, витрати, витрати діяльності, витрати за елементами, суб'єкт господарювання.

Метою роботи є дослідження витрат діяльності підприємства в бухгалтерському обліку та аналізі відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в контексті сучасних умов функціонування суб'єктів господарювання.

Об'єкт кваліфікаційної роботи - сукупність теоретико–методологічних аспектів бухгалтерського обліку та аналізу витрат діяльності підприємств.

Предмет дослідження - процес бухгалтерського обліку витрат діяльності та їх аналіз на прикладі ТОВ «ЕЛЕКТРОГРУП-220».

Практичне значення результатів дослідження: на основі результатів здійсненого дослідження, опрацювання теоретичних напрацювань вчених і вивчення фінансово-господарської діяльності ТОВ "ЕЛЕКТРОГРУП - 220" запропоновані напрями удосконалення обліку і аналізу витрат діяльності для ТОВ "ЕЛЕКТРОГРУП-220" та інших споріднених підприємств.

ANNOTÁCIÓ

Hajdu Evelin. A gazdasági entitás költségeinek számvitele és elemzése. Szakdolgozat a felsőoktatás első (bachelor) szintjének megszerzéséhez a „Számvitel és adóügy” oktatási program keretében. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola. Beregszász, 2024.

A munka teljes terjedelme 78 oldal, amely tartalmaz 25 táblázatot és 8 ábrát. A felhasznált források listája 56 tételt tartalmaz.

Kulcsszavak: számvitel, elemzés, költségek, tevékenységi költségek, költségek elemenként, gazdálkodó egység.

A munka célja a vállalkozás számviteli és elemzési költségeinek tanulmányozása a nemzeti számviteli rendelkezések (standardok) szerint a gazdálkodó egységek működésének modern feltételei között.

A szakdolgozat objektuma a vállalkozások számvitelének és költségelemzésének elméleti és módszertani szempontjainak összessége.

A tanulmány tárgya a tevékenységi költségek elszámolási folyamata és elemzése az „Electrogroup-220” Kft. példáján.

A kutatási eredmények gyakorlati jelentősége: az elvégzett kutatás eredményei, a tudósok elméleti munkájának tanulmányozása, valamint az „Electrogroup-220” Kft. pénzügyi-gazdasági tevékenységének vizsgálata alapján javasoltunk irányokat az „Electrogrup-220” Kft. és más kapcsolódó vállalkozások tevékenységi költségeinek elszámolásának és elemzésének javítására.

ANNOTATION

Evelin Haidu. Accounting and cost analysis of the business entity. Qualification work for obtaining the first (bachelor) level of higher education under the educational program "Accounting and Taxation". Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Beregszász 2024.

The total volume of work is laid out on 78 pages, including 25 tables and 8 figures. The list of used sources includes 56 items.

Keywords: accounting, analysis, expenses, activity expenses, expenses by elements, business entity.

The purpose of the work is to study the costs of the enterprise in accounting and analysis in accordance with the national provisions (standards) of accounting in the context of modern conditions of the functioning of economic entities.

The object of the qualification work is a set of theoretical and methodological aspects of accounting and cost analysis of enterprises.

The subject of the study is the accounting process of activity costs and their analysis on the example of "Electrogroup-220" LLC.

The practical significance of the research results: based on the results of the conducted research, the elaboration of the theoretical work of scientists and the study of the financial and economic activities of "Electrogroup-220" LLC directions for improving the accounting and analysis of activity costs for "Electrogroup-220" LLC and other related enterprises are proposed.

Звіт про перевірку схожості тексту Oxsico

Назва документа:

Diplomamunka Hajdu Evelin.pdf

Ким подано:

Габор Потокі

Дата перевірки:

2024-06-05 09:47:45

Дата звіту:

2024-06-05 12:08:41

Ким перевірено:

I + U + DB + P + DOI

Кількість сторінок:

80

Кількість слів:

15781

Схожість 3%	Збіг: 28 джерела	Вилучено: 0 джерела
Інтернет: 18 джерела	DOI: 0 джерела	База даних: 0 джерела
Перефразовування 0%	Кількість: 12 джерела	Перефразовано: 133 слова
Цитування 4%	Цитування: 141	Всього використано слів:
Включення 0%	Кількість: 1 включення	3758 Всього використано слів: 8
Питання 0%	Замінені символи: 0	Інший сценарій: 78 слова